

גיטו וידו באין כאחד. ועוד נ"ל דלא שייך כלל לומר דהטבילה וטהרה באים כאחד, לפי מה דמבואר בגדולי האחרונים, וע"י ג"כ בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' כ"ב) בהסברת הענין דבכמה מקומות אמרינן באים כא', ולפעמים מצינו דלא אמרינן באים כא', דהכלל הוא דבמקום שחל הדבר בעצם ורק דיש דבר המעכבו שא"א לחול, וכיון שע"י חלות הדבר יוסר המעכב שפיר חל הדבר, ע"כ בחצר האשה דעצם החצר הוא שלה ורק ע"י האישות היא שלו לפירות וכיון שבגירושין הוסר האישות חלון הגירושין, ולפי"ז לק"מ דנימא דהטבילה והטהרה באים כא', דהא האדם הוא טמא בעצם, וצריך לו דבר לטהרו היינו המקוה, וכיון דהמקוה ג"כ נטמא ע"י שנגע בה הטמא, א"כ איך תטהר את האדם, ע"כ צ"ל דהטבילה והטהרה באים כא' להסיר הטומאה מן האדם, וזה אינו דבר המעכב אלא דבר העצם, ובכגון דא לא אמרינן דבאים כאחד.

מהות הטבילה

א. יעו"י ברמב"ם (יא, יב) דכ' דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזה"כ הן, ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא, והדבר תלוי בכוונת הלב, ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל, ואעפ"כ רמז יש בדבר, כשם שהמכוין לבו לטהר כיון שטבל טהור, ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר, כך המכוין לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות, שהן מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעת טהור, הרי הוא אומר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם, השם ברחמי הרבים מכל חטא עוון ואשמה יטהרנו אמן. ובעלה יונה (עמ' קיא) כ' ע"ד הרמב"ם, אך עדיין לא ברור אף אחרי דבריו מה הוא הרעיון של הטבילה עצמה, יש שראו בטבילה ביטול כל עצמיות האדם חזרתו אל חיק הטבע הבריאה שקיעתו כמים שנתהוו בטהרה ללא תפיסת ידי אדם בהם, כעין שזריעת זרעים מבטלת טומאתם כשנעשו מחוברים לקרקע, וכעין שהשקת מים במי מקוה מטהרתם שהשקתם כזריעה היא.

ב. יעו"י בחינוך (קעג) דכ' ובטעם המים שיטהרו כל טמא, כי הענין הוא כדי שיחשוב האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, ויתן אל ליבו בדמיון כי כמו שנתחדש בגופו יחדש ג"כ פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו וידקדק בדרכי השי"ת, וע"כ אחז"ל שלא תכשר הטהרה במים שבכלי.

ג. יעו"י בראשית חכמה (שער האהבה פרק יא) דכתב טעם הטבילה במקוה הוא כעין חזרת הכלים אל הכבשן, כדי שיטהרו ויתלבנו, וביציאתן מהכבשן הם חדשים, גם האדם בהכנסו אל המקוה הוא כדי להכלל ולהחזיר הנשמה הפגומה והאיברים הפגומים ממקום שיצאו, ושם מתעלמים ומסתתרים כעובר המתעלם בבטן אמו, שאין עין החיצוני שולט בו, והוא שמור מכל פגע ומקרה, וביציאת האדם מהמקוה הרי נתקנו איבריו ונשמתו והרי הוא חדש ואין לחיצוני חלק בו.

ד. יעו"י בטעמי המצות לרקאנטי (עמ' סח, ב) דכ' האדם באלו הדברים הוא צריך להטהר ומפני מה הטהרה הוא במים, מה טעם הוא ומה סגולתם שהם מטהרין את הטומאה, על כן צריך אתה לדעת ולהבין הענין הזה על בריו כדי שתכלול בזה טעם מצות הרבה, דע כי הטומאה היא הפך הטהרה, ר"ל הדברי' המטמאי' הם הפך הדברים המטהרי', והשכל מחייב זה, כי כמו שהחולה צריך לרפאתו בדברים המסירי' את חולי, א"כ נתבאר כי הטומאה היא הפך הטהרה, וכמו שהאדם מטהר ע"י המי', כך המצורע מטהר ע"י הכהן וצריך ג"כ להזאת מים בטהרתו במצו' טהרת המצורע, אם כן נבין מכאן כי הכהן והמי' הם אחד. ואלו המים הם המים העליוני' העומדי' בימינו של הקב"ה ית' אותם שאמר הכתוב וזרקתי עליך מים טהורי' וטהרתם, ועל אותם המי' אמר בעל ספר יצירה שלש מים מרוח ואש ממי' ומאחר שאנו יודעים כי המים של מטה הם כנגד המים העליוני', אם כן דין הוא שיטהרו את האדם, כי אין הטומאה נשפעת משם אלא מן האש,

שהוא כנגדו, וכמו שהטהרה היא הפך הטומאה, כך האש הוא הפך המי, אם כן מאחר שהמים אין טומאה מגעת בהם דין הוא שיטהרו.

ה. יעוי' **בילקוט ראובני** (פ' בראשית עמוד לב, ב) בשם מדרש, כ"מ ששכינה שם שורה שם מים, ומעיין מבית ה' יצא הנחל מן ההר ונהר יוצא מעדן, לפי שעמד מקור חיים באורך נראה אור, לכן יש לכל טהרה במים.

ו. יעוי' **ברש"ר הירש** (ויקרא יא, עמ' קפו, ב) שכ' שעה שאדם טובל את כל גופו במים, והוא שיקע בלי חציצה ביסוד זה, כבר ניתק כל קשר שבינו לבין תחום הטומאה, הרי הוא עוזב את קרקע האדם וחוזר לשעה קלה אל עולם היסודות, כדי להתחיל חיים חדשים של טהרה, מבחינה סמלית הוא נולד מחדש, אם לאחר מכן גם שקעה לו חמה, וכך נגמר היום שראהו בטומאתו כי אז, כלשון התלמוד (ברכות ב, ב) כבר 'טהר יומא', והוא עבר ליום טהור, באותה שעה כבר ניתק הקשר שבינו לבין טומאתו, גם מבחינה זמנית, ונמצאת טהרתו שלמה. **ובעלה יונה** (עמ' קיב) כ' לפי"ז שיש לבחון את פתרון הבעיה אם הביטול, השלילה, של החיים הטמאים, החזרה אל אדמת הבריאה ועולם הטבע, הרי אז הכניסה למקוה היא המטהרת, ואם כוונת האדם להתחיל חיי טהרה אחרי ביטול הטומאה הוא רעיון הטבילה, עדיין טמא הוא עד הרגע האחרון, עד שיוצא כבריאה חדשה ועולה לעולמו מחדש.

[1234567]